

Tednik Učiteljski Tovariš.

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 13.

V Ljubljani, 30. sušca 1906.

XLVI. leto.

»Učiteljski Tovariš« izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo »Učiteljskega Tovariša« v Idriji. Naročnino prejema Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani. (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasi in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/3 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 30 h petit-vrsta. Večkratno objavlanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Vsebina: Vabilo k ustanovnemu občnemu zboru »Učiteljskega tiskovnega društva«. — Naš odgovor. — Učiteljice na razpotju. — Naš denarni zavod. — Nekoliko tožbe in zagovora. — Pisarna za zdravljenje naših bolnih stanovskih, družabnih, uradnih, književnih, narodnostnih in političnih razmer. — Dopisi. — Iz naše organizacije. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati.

Vabilo

k

ustanovnemu občnemu zboru Učiteljskega tiskovnega društva v Ljubljani

registrovane zadrúge z omejenim poroštvom,

ki bo

dne 11. aprila t. l. ob 10. uri dopoldne
v telovadnici I. mestne deške ljudske šole
v Komenskega ulicah v Ljubljani.

Dnevni red:

- 1.) Pregled in potrditev pravil.
- 2.) Volitev upravnega sveta.
- 3.) Vpisovanje deležev.

K obilni udeležbi vabi

osnovalni odbor.

Naš odgovor.

Končana je razprava o naši pasivni rezistenci. Povedali smo svoje mnenje odkrito in pošteno. Zavedamo se svojega dela in svoje moči. Poznamo prav dobro svoje prijatelje in nasprotnike. Vse naše življenje je boj; kdor se pri tem poslužuje plemenitih, poštenih in dostojnih sredstev, se mu ni treba bati končnega izida. Naše delo je plemenito, naš namen pošten in dostojna so naša dela. Naš odkriti nasprotnik ni mogel počakati konca naše razprave, da bi potem tudi odkrito in stvarno zavrnil naše namene. Klerikalizem se boji stvarne polemike z nami kot hudič križa. Mi smo mu prišli do živega, boji se nas in ogiblje. Ni čudo. Dokazali smo mu

z golimi dejstvi, da je zavodnik. Napovedal nam je boj na življenje in smrt, mi smo bili primorani ga sprejeti, a kapituliral je ter vrgel kopje od sebe; molče je pogoltnil vse, ne zine besede v svojo obrambo, dobro vedoč, da je kriv in da ni mogoče ugovarjati resnici in dejstvu. Bojnega materiala, poguma in vztrajnosti imamo dovolj, zato nam ne more do živega; dela samo kakor poredni otročaji, roga se nam, osmešiti nas hoče in zavijati resnico s posmehom in preziranjem. To morda komu imponira, sicer je pa le dokaz skrajne in pomilovanja vredne političke plitvosti, nezmožnosti, sirovosti in slepega fanatizma. —

Naš odgovor na klerikalne infamije naj bo našim tovarišem in tovarišicam ter drugim razsodnim ljudem v pojasnilo, da smo na pravi poti ter da je le na tej poti rešitev.

V št. 29. je »Slovenec« posnel del naše razprave o pasivni rezistenci, kar je po navadi zasukal po svoje in izpustil to, kar mu je smrdelo. V 57. št. pa priobčuje članek »Učiteljstvo na razpotju«, kjer pravi: »Liberalno učiteljstvo prihaja do spoznanja, da ga je imela liberalna stranka za norca, zato je pa »Učit. Tov.« napel druge strune.« Nato ponatiskuje del odstavka, ki smo ga priobčili narodno-napredni stranki. Končno dostavlja: »Mi smo to častitim tovarišem že davno povedali, zato nas veseli, da so prišli tudi oni do spoznanja. A kaj zdaj? Če se učiteljstvo odvrne od liberalne stranke, katere pogin čuti instinktivno, se mora obrniti drugam. Zato pa neki učitelj — pa menda ne Kristan? — v »Rdečem praporju« dokazuje, da ni drugod rešitve in blaženstva za učitelje, kakor le pri socijalnih demokratih. Ko »inteligentni proletarci« naj kar priskočijo v mokraški tabor, pa jih bodo tam pritiskali na svoje rdeče srce in omike in napredka ne bo več ne konca ne kraja. Samo za koliko se bodo vsled tega učiteljem plače izboljšale, o tem doslej nista še edina »Učit. Tov.« in »Rdeči Prapor«. In to je vendar, za kar se gre pri vsem tem ropotanju!«

To je pisal tovariš Slomškar, ker nas nazivlja »častite gospode tovariše«, »Slov.« nas nikdar ne imenuje tako, pri njem so samo tonzuriranci prečastiti, vse drugo smatra kot ničvredne ljudi. No, pa za to ne gre! Tudi Slomškarji so naši tovariši, tudi oni so nam pri srcu, čeprav so drugega

politiškega prepričanja — trpini smo vsi enaki. Tem hočemo pojasniti svoje stališče. Bojujemo se s klerikalizmom za čast šole, za narodni napredek in za svoje gmotno stanje. Kakor poznamo prav dobro namero klerikalizma, poznamo tudi namero liberalizma. Da nismo zadnjega napadali in mu očitali raznih nedostatkov, je vzrok ta, ker nas je puščal in nas še pušča na miru, da se razvijamo po svojih izkušnjah in po svojem prepričanju. Celo podpiral nas je, čeprav se morda ni v vsem strinjal z nami. Mi smo ljudski odgojitelji in kot taki moramo delati previdno, da ne pridemo v navzkrižje z ljudstvom, med katerim živimo, in v nasprotje s šolskim zakonom. Želja liberalizma je, da učiteljstvo deluj nepristransko za omiko naroda. Izobražen narod si bo že znal dobiti s časom pravo smer. Da bi nas liberalci imeli za norca, zavračamo odločno. Klerikalizem je pa izzival, škodoval, obrekoval in podpihoval dosledno in brez prestopa. Liberalno časopisje nas je podpiralo v tem boju, zato podpira učiteljstvo tudi to časopisje. Za pisavo tega pa ni učiteljstvo odgovorno. Da je prišlo med obema strankama do tako ljutega boja, sta krivi obe stranki, največ pa klerikalna, ki uganja pod plaščem vere orgije, da se človeku gabi. To smo dokazali z dejstvi, a imamo jih še premnogo na razpolago, ki pridemo z njimi na dan, če bo treba. Naš namen je odgojevalen: odkri greh grešniku v vsej nagoti in z vsemi nasledki, da bi se poboljšal in spreobrnill! S tem smo delali neposredno za spravo in blagor našega ljudstva, med katerim vlada nesloga, boj in sovraštvo v veliko veselje naših narodnih sovražnikov. Na isti poti, ki smo jo hodili do sedaj, ostanemo tudi v bodoče, ker smo prepričani, da je prava. Mi nismo torej na razpotju, kakor misli člankar v »Slovincu«. To še ni znak kakega razkola, ako smo očitali napredni stranki nedelavnost, nemarnost in površnost. Učiteljstvo je simpatizovalo z napredno stranko, a s tem ni rečeno, da je odobraval vse njene korake v politiki, kakor ne zametuje, kar je dobrega pri klerikalizmu. Klerikalizem trdi, da je njegovo stališče versko-narodno, piše in deluje pa temu nasprotno, kar smo že dokazali s premnogimi neovrgljivimi zgledi. Tudi liberalizem ni principalno zoper vero, a zabrede mnogokrat v boj s klerikalizmom predaleč, kar smo že večkrat poudarjali. Te dve stranki si bosta vedno nasprotni, največ zaradi narodnosti. Vsaka pametna opozicija je zdrava in potrebna, dokler ne žavlada strankarska strast in sovraštvo. S tem se ne more nikakor ujemati učiteljstvo že zaradi svojega poklica ne, ker mora biti odgojitelj nepristranski, pravičen in odločen.

V 29. št. piše »Slovenec« dalje: Kaj jim bo pa še posebnost tisto neumno zabavljanje čez »Slovensko ljudsko stranko« pomagalo, ne vemo. In kaj imajo g. »tovariši« od propale liberalne stranke, ne vemo. Učitelji naj se takih slepih »voditeljev« odkrižajo pa bodo mnogo hitreje prišli do cilja«. — Ravno tako vprašamo mi: Kaj pa bo pomagala Slomškarjem klerikalna stranka, ko njen voditelj imenuje sedanjo šolo prokletstvo za naš narod? Usilili so nam učitelja poslanca za vado, a ta ne sme niti ziniti v prilog učiteljstva, govoriti je moral kot poslanec a ne kot učitelj. Prokletstvo mu je zavezalo jezik, da ni smel in mogel ziniti besede nam v prid, in prokletstvo je pomagal skovati s 25% draginjskimi dokladami, da so samo nekateri bili deležni dobrot, med temi seveda tudi Slomškar poslanec, ko so vsi drugi, ravno tako potrebni deležni klerikalnega prokletstva. Kaj iščejo Slomškarji pri tej stranki, mi res ne vemo, vemo pa, da so udarjeni z veliko slepoto.

»Ljudska stranka« se imenuje sedaj namesto klerikalna. To je klerikalno slepilo, pa prav nič drugega. Sram jih je, da bi se imenovali katoliška stranka, ker so na katoliški podlagi delali takošne lopovščine, da jih je hudič lahko vesel. Mi smo vse to dokazali z dejstvi, pa koliko gradiva imamo še! In vi imenujete to zabavljanje? Dejstva so, gola dejstva, kar vas z bengališko lučjo razsvetljuje, da niste katoliška stranka, ampak stranka sleparjev, ki dokazujejo, da so zlorabljali katoliško ime, da so ljudstvo imeli za norca. Izpremenili so sicer ime, a osebe so iste. »Po njih delih jih boste spoznali«, je učil Odrašenik in mi jih sodimo po delih. Globoko so padli. Klerikalizem naj se otrese sedanjih zloglasnih voditeljev, pa pride mir in blagoslov. Mi se ne moremo odkrižati svojih slepih voditeljev, ker imamo, hvala Bogu, vsi prav dober pogled, vidimo namreč še predobro — pa povsod največ lopovščine, lenobe in gnilobe.

Da bi pa mi prišli brez svojih voditeljev kdaj in poprej do smotra, je le klerikalna želja in nam pesek v oči. Mi nimamo drugih voditeljev od učiteljev. Da bi mi pa učitelje odstranili od vodstva, je nemogoče in bedarija. Ti so nas vodili dosedaj, in upamo da nas bodo tudi v bodoče. S tem nas hoče klerikalizem le strašiti, da ne pridemo do regulacije plač, če ne krenemo na drugo pot. To je pobožna želja, ki se nikdar ne bo izpolnila. Radi bi klerikalci videli, da bi se mi v prahu na kolenih valjali pred njimi, milo proseč kruha, pa tudi iz tega ne bo nikdar nič. Zavemo se svoje moči, organizirani pojdemo z zedinjenimi močmi na delo. Dela se ne bojimo, ker smo ga vajeni. Ljudstvo pozna nas, naše delo in trud in mi poznamo ljudstvo prav dobro. Ne bomo terorizirali, zlorabljali vere in tudi ne lagali in slepili, ampak govorili bomo samo golo resnico, oprto na dejstva. Naše ljudstvo naj bo razsodno ter naj naše delo plačuje po zasluženju.

Očitane pa, da pojdemo z rdečkarji ima tudi svoj namen. Delavstvo ima v rokah bodočnost, to vemo prav dobro, le složno, izobraženo in vztrajno bi moralo biti. Ker je tudi delavstvo del našega naroda ter nam ljubo in drago, bomo stopili tudi med njega. V mnogih rečeh smo si podobni, kar nam šteje klerikalizem v zasmeh in sramoto, ker je sam presit. Naša naloga v bodoče bo: poučevati, bistrirati pojme in napravljati ljudstvo razsodno. Mi ostanemo to, kar smo po poklicu, kar smo bili dosedaj, ostanemo tudi v bodoče — narodni odgojitelji in klerikalizem nas naj potem prišteva kamorkoli hoče. Govorili smo odkrito, da nas lahko vsak razume, le klerikalizem nas ne mara razumeti, ker je zakrknjen, zloben, fanatičen in do skrajnosti neveden.

Učiteljice na razpotju.

Prišle smo do razpotja! Dosedaj smo hodile isto pot kakor učitelji, pot edinosti in sloge, ki edina vodi do smotra, ki ga ima učiteljstvo pred seboj. Ali kar iznenada sta pred nami dve poti: prva vodi še dalje, kakor smo prišle proti našemu smotru, do katerega brez sloge pač ne pridemo, druga pa drži baš v nasprotno stran, torej daleč proč od njega. Tovarišice, kam torej se obrnemo? Odprti sta nam obe, volimo svobodno!

Vidim, nekatere kolegince se obračajo svojevoljno na novo pot, na novo stezo, ki so jo bile zasnovale same. Srečno torej! Ali vse ne moremo in nočemo za vami, ker bi bilo to proti volji, proti našemu prepričanju, sa

vemo, da tako ne bi prišle daleč in tudi zato ne, ker do sedaj zares nimamo povoda, obračati se drugam. Zakaj bi prevzetno odklanjale prijateljstvo tam, kjer bi ga lahko našle in bi ga iskale, kjer bi naletele na preziranje? Ostanimo v vrstah kolegov svojih, delujmo složno z njimi, podpirajmo prijateljski drug drugega in potem, upam zatrdno, nam ne bodo sovražni nikjer in nikoli.

In ali ni mnogo prijetneje delovati z zavestjo, da nismo osamljene, ampak imamo ob strani prijatelje, ki delajo in trpijo z nami vred? Ostanimo torej tam in tako, kot smo bile, namreč v vrstah svojih tovarišev-sotrpinov, ki poznajo najbolj naše težnje in nam zato tudi privoščijo iz dna srca, ako se izboljša kdaj naše stanje, kar sigurno tudi zaslužimo.

Ne iščimo pezdin v očesu drugih, ko ne vidimo bruna v lastnem! Ne očitajmo nekolegijalnosti in neodkritosrčnosti nikomu, ako jo pogrešamo prav bridko v prvi vrsti — žal — med sebojno.

K zaključku ne rečem in ne želim drugega kot to: zahajajmo rajše in pogostejše med učiteljstvo, med kolege svoje, in spoznale bomo, da je naše mesto v njihovi sredi. Tedaj in tako spoznavamo svoje kolege in potem šele jih moremo in smemo soditi, ali so nam prijatelji ali nasprotniki.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

**Hranilnica in posojilnica Učiteljskega
konvikta v Ljubljani,**

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca meseca svečna 1906 K 35.171.73.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Nekoliko tožbe in zagovora.

(S Štajerskega.)

Čital sem v slovenskem časopisu predbacivanje učiteljem, da so premalo narodni, da imajo premalo narodnega ponosa. Resnice je precej! Žalibog, da je mnogo slovenskih učiteljev, ki nemškutarijo samo zaradi tega, da bi se prikupili višjim krogom. Boje se, pri uradnih skupščinah poročati v materinščini, sploh slovensko govoriti. Sicer pa je referentom že itak določen učitelj, ki zanesljivo nemško poroča, dasi je morda vse predavanje dobesedno prepisano iz knjig. Seveda uživajo taki učitelji prijazno naklonjenost svojih predstojnikov.

A vendar je večina slovenskega učiteljstva narodna. Da je narodno učiteljstvo velevažen faktor, o tem so gotovo prepričane slovenske narodne stranke. Istina je, da brez učiteljev navadno ni mogoče ustanoviti raznih društev in prirejati veselja in zabav, vsaj v malih mestih in trgih ne. Povsod potrebujejo učiteljev ter jim prepuščajo tudi častna mesta, a tista, ki zahtevajo največ dela in truda, n. pr. tajništva. Dobro! Lepo je, da učiteljstvo sodeluje za probujo in narodni pokret, a ono pa tudi zasluži zato več priznanja od občinstva, oziroma od narodne stranke. Ker so učitelji v gmotnem oziru večinoma v slabih razmerah, jih časih smatrajo bogati prvaki za manjvredne od drugih. Ako nas potrebujete za zabave, razveseljevanja in razne volitve

morate nam tudi priznati enake pravice s trgovci, uradniki, duhovniki, doktorji, posestniki i. t. d. v raznih korporacijah. Tako mi na primer ni znano, da bi se ozirali kje na učiteljstvo pri volitvah v okrajne zastope. Samo pri zadnjih volitvah v nekem okraju je postavila narodna stranka enega učitelja kandidatom za okrajni odbor, a to menda zaradi tega, ker je dotičnik postal po rodovinskih razmerah veleposestnik, in pa morda tudi, ker je slutila, da bo propadla, kar se je tudi zgodilo. V prejšni dobi, ko je bila sigurna zmaga, pa je prezirala učitelje popolnoma! Ozirajte se torej bolj na učiteljstvo, ako hočete, da bo delovalo z vami z veseljem!

Neki mlad tovariš se je pritoževal, ako se ne motim v »Domovini«, da starejši učitelji premalo obiskujejo gledališke predstave učiteljev-diletantov, z opazko, da se mlajši žrtvujejo, a starejši, dasi imajo več pod palcem, jih ne podpirajo. Ne sodite prenašlo! So še posamezniki, ki jim dopuščajo gmotne razmere se udeleževati veselja v večjih krajih, o jako redki so taki. Ako bi, mladi tovariš, poznal faktično razmere večine starejših učiteljev, ne bi tako govoril. Kako ogromni so izdatki za sinove in hčere, ki študirajo v mestih, kako težko je oskrbovati še ostalo obitelj doma pri sedanjih grozni draginji. »Pod palcem« ne samo da nič ne ostaja, ampak iskati je treba še pomoči drugod. Marsikateri učitelj bi se rad udeleževal s svojo ženo in odraslimi otroki primernih zabav, a proti temu ugovarja hišno finančno ministristvo. Peš hoditi dve do štiri ali še več ur, ni mogoče, a voznik je drag. Za vožnjo, ki je nekdanj stala 1 gld., je treba sedaj plačati 6 do 8 K. Obitelj, ki pride k zabavi v mesto, mora vendar tudi večerjati. Udeležba pri zabavi v mestu stane oddaljeno učiteljstvo več, nego se mora v velikih mestih plačati za najdražjo ložo. Recimo: voz stane samo 8 K, vstopnina 2 K, večerja s pijačo — akotudi sem abstinent — 3 K, je skupaj 13 K. Ta vsota, izdana za zabavo, je za naš stan prevelika! Treba je dalje premisliti, kako neprijetna ali celo nevarna zna biti vožnja domov v pozni noči, ako nas iznenadi slabo vreme na brezstrešnih kmetijskih vozovih. Prehlajenje, premalo spanja provzroči lahko hude posledice, a gotovo pa nesposobnost za delovanje v šoli ter sploh za vsako duševno delo. V šolo pa mora priti učitelj zdrav in čil, ako hoče vestno in uspešno delovati.

Kdor upošteva vse to, pač ne bo zameril starejšemu učitelju, ako se ne udeležuje zabav. Ko smo bili mladi ter imeli skrbeti samo zase, nismo ostajali doma. — Vam pa, mladi tovariši, svetujemo: le vztrajno delujte v vsakem oziru za narodnost in svoj stanovski poklic. Veselite se mladih let, zakaj roži so odločeni kratki dnevi!

Pisarna

za zdravljenje naših bolnih stanovskih, družabnih, uradnih, književnih, narodnostnih in političnih razmer.

XXXII.

Vprašanje: Učiteljica je bila nastavljena z avgustom l. 1905. definitivno ter plačuje kot taka od meseca septembra vsak mesec po 10 K v penzijski zaklad. Sedaj je pa zaprosila c. kr. dež. šolski svet dovoljenja za izstop iz službe. Penzije torej ne bo nikdar uživala navzlic temu, da je plačevala v penzijski zaklad. Blagovolite mi torej razjasniti to zadevo:

1.) Ali je učiteljica upravičena, zahtevati denar nazaj, ki ga je vplačala v penzijski zaklad?

2.) Morebiti bi se vplaćani denar povrnio potom prošnje — in v slučaju — kam je nasloviti prošnju? I. G.

Odgovor: Po § 63. zakona z dne 30. julija 1900 naj ta učiteljica prosi, da sme dne 31. julija t. l. izstopiti iz službe. V tem slučaju ji pripada odpravnina, ki znaša njeno enoletno plačo, t. j. 1000 K. To je gotovo več kakor to, kar je vplaćala v penzijski sklad in česar ji ne povrnejo. Prošnja naj se naslovi na c. kr. deželni šolski svet; v nji naj se zaprosi v smislu navedenega paragrafa za vpokojenje. Ker se pa ji pokojnina ne more odmeriti, zaprosi torej odpravnino, ki se ji, ako je prošnja dobro utemeljena, po našem prepričanju ne more odbiti.

Dohtar Blažič.

Dopisi.

Istra.

Djetinjarije. Ovako moramo, i ako teška srca, nazvati posljednju skupštinu učiteljskog društva »N. Prosvjete« u Pazinu. Čast i društvu i učiteljima, koji su joj prisustvovali; mi kao liberalci poštujemo svačije mnijenje; ali dok si skupština bira onakve izvjestitelje a la izvjestitelj Omnibusa, tad moramo po plodu suditi stablo i cijelu tu komediju za jedno okrstiti: djetinjarije.

Za kojega ne bi znao, napominjemo ovdje najprije, ako i malo kasno, da je »N. Prosvjeta« držala svoju redovitu glavnu skupštinu u Pazinu, kojoj su prisustvovali i neki od opozicije. Kad je vladina većina, recimo joj tako, doznala, da će i opozicionalci učestvovati skupštini, počele se nekim poglavitim vladinovima gaće silno tresti. Odaslali tekliće na sve strane i u predvečerje držali u kasno doba noći u pazinskoj čitaonici svoju klubsku sjednicu, da se sporazume za odsudnu bitku. Presjednik, koji nije prisustvovao, jer nije mogao, jer je imao u svojoj kući gosta uprav ono strašilo većine, učitelja Zeca, bio je sutradan od nekih bogoljubnika gosposki usapunan, te je nekako bio ponovno izabran u užem izboru jedva sa 9 od 40 glasova. Presjednik Matanić otvori skupštinu oduljim govorom, kojim je htio umiriti duhove, i, kolebajući između Scille i Karibdâ, nastojao, da budu vuci siti i ovce cijele. Iza njega uze riječ c. kr. učitelj pripravnice, Bačić, i predloži svojim jakim i nekako zapovijedajućim glasom, tajno glasovanje za sav tok skupštine i brisanje 7. točke t. j. rasprave o političkoj akciji nekih liberalnih učitelja u Istri. Pošto su mu obje dakako upalile, podje iz dvorane, te se već ne povraća do poslije objeda, da još za čas pregleda disciplinu svoje vojske.

Nego vratimo se skupštini.

Poslije Bačića diže se jedan iz manjine, te predloži, neka bi skupština proti zaključku odbora, primila u svoje društvo učitelja Zeca. Ali se je odbor pozvao na § 5. društva. pravila, po kojem odbor sâm prima i odbija članove.

Diže se tada drugi član manjine te predloži, da se učitelja Zeca, koji bijaše izvana, primi taj dan kao gosta; bijaše bo većina odlučila, da se za taj dan, baš radi Zeca, ne primi nijednog gosta. »Jer je« — reče — »rugoba za XX. vijek i sramota za učiteljsko, čisto učiteljsko, a ne političko društvo, da svojega druga, svojega supatnika i suradnika na prosvjetnom polju, pa koje fele on bio, ne primimo u goste. Ta, valjda nije on takav zloduh, da će jednim pogledom obmamiti, začarati, hipnotizovati cijelo jedno društvo ne djece, nego zrelih iskusnih muževa!«

Nastao žamor među skupštinarima, a učitelj Medvediĉ, na poziv presjednikov, popitao jih pojedince za odluku i našao većinu glasova za predlog. Na to je Medvediĉ, a za njim sâm presjednik pozvao Zeca društvu u goste. Čudite se, kako je mogao Zec biti toliko ustrpljiv i podnesti toliko poniženje. Eh tako: ne kao lav, koji, kad ne može svaliti duba pred pećinom, ostavlja je i ide dalje, nego kao crv, koji se ne plaši poteškoća, te uztrajno vrtajući obori stablo. Dok budemo imali takvih karaktera u mladoj našoj stranci, nemamo se bojati, da ćemo sustati, da ćemo izčeznuti.

Presjednikom bio je dakle izabran Matanić, a tajnikom Barbalić, dočim je opozicija dala svoje glasove za presjednika jednomu popu ondje prisutnomu, da se malo s njim našali i da tako karakteriše duh većine.

Bio je izabran novi odbor; ali se namah predviđalo, da će mu kratak biti vijek, pošto se tajnik odlučno izjavio, da ne će dohadjati k odborskim sjednicama, a ni presjednik sâm nije bio baš zadovoljan svojoj časti. I sbilja, ne potraja dugo, te presjednik dade ostavku, a obvdovjeli odbor sazva izvanrednu skupštinu.

O toj skupštini donáša Omnibus tri (ne jedno) izvješća, iz kojih vadimo, što je spomena vrijedno. Prvo kaže (Omnibus br. 316), da je bilo »oko 50 članova«, a treće veli »Omnibus br. 321 i 322), da je bilo »29 učitelja i 13 učiteljica«, dakle: 42! Tko laže? Nadalje veli, da su kroz cijelu skupštinu bili prisutni »Dr. D. Trinajstić« i »veleč.« (Ovaj mu je: veličastni, a Dr. Trinajstić taj mu je prosti g. Ele, Boga ti! Kao da su naši popovi nekakve milostive gospodjice!) »g. Fran Frankola«. Dakako: jedan treba da bude uvijek za svjedoka i kuratora, da ne bi nestašno učiteljstvo možda zabrazdilo, jer zla su vremena u ovom novom vijeku!

Skupštinu je otvorio podpredsjednik Svjetličić i »oduljim govorom pozvao skupštinare na ustrajan rad oko boljka i napretka pučke prosvjete i cijeloga hrvatskoga naroda u Istri. Na koncu bio je burno pozdravljen.« I mi ga »burno« pozdravljamo; a nadodajemo: da bi svugdje boljak i pučka prosvjeta napredovali kao u Štokovcima, jadnog li hrvatskog naroda u Istri. Nego o tom bit će još zgode, kad bude govora o našoj Družbi i o njezinom upravljanju s narodnom mukom.

»Kod druge točke dnevnog reda, t. j. kod čitanja zapisnika posljednje glavne skupštine razvila se živahna debata o tom, da li se ima ovjerovati taj zapisnik ili ne. Pošto član i bivši presjednik, Matanić, izjavi, da zapisnik sadržaje neke netačnosti i to baš radi onog nesretnog Zeca, bi zaključeno popraviti zapisnik.«

Nuti belaja! A, gospodine zapisniče, tako li Vas Vaši popovi uče, da sestavljate krive zapisnike?! Evala! Pa još griješite proti duhu svetomu, protivac se istini poznanoj. A odriješenje? Eh, lako Vama i Vašoj duši, dok ste im skuto-noša. Ipak, istina je i ovog puta pobijedila, a laž bje istisnuta, te »bi odlučeno popraviti zapisnik, kako je Matanić zahtjevao.«

Preskočimo treću i četvrtu točku.

Kod pete točke izabrano se novi odbor sa presjednikom Bačićem, c. kr. učiteljem pripravnice, na čelu. Novi presjednik zahvali se skupštini na povjerenju časti tako i sad »spotribilo mu se« i »morao se radi privatnih poslova odalečiti«, a da se više ne povraća za cijele skupštine.

»Kod zadnje točke dnevnog reda, t. j. eventualija razpravljalo se o više važnih stvari za učiteljstvo, a osobito o jednoj, koju za sada ne damo u javnost.« Ne razbijajte si,

čitaoci, glave za tu »jednu« stvar. To Vam je rasprava »radi časopisa, što bi ga se imalo izdavat kao glasilo učit. stališa« (Omnibus br. 316). Pa da nisu ovo djetinjarije? Ne podsjeća li vas ova izjava izvestitelja na ono dijete, koje je čekalo svojeg čaku na kućnim vratima. da mu kaže neku majčinu tobož tajnu: da su frite pekli? A otac je to sve već znao, jer mu je majka rekla u jutru, da će taj dan frite peći za večeru. I mi smo znali već sedam dana prije (Omnibus br 316) za te »fritole« izvestiteljeve, a sedam godina prije smo znali, da iz tih fritola ne bode večere, ako ih budu pekli takovi djetinjasti tajnici.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Vdovsko učiteljsko društvo. Člani tega društva se vladno opozarjajo, naj vplačajo letnino za l. 1906 vsaj v prvih dneh meseca aprila, ker bi sicer molče prenehali biti člani imenovanega društva po § 10. društvenih pravil.

Društvo v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem ima v sredo, dne 11. aprila 1906, dopoldne ob 10. uri v telovadnici prve mestne deške šole, Komenskega ulice, svoj občni zbor. Dnevni red: 1.) Ogovor načelnika. 2.) Tajnikovo poročilo. 3.) Blagajnikovo poročilo. 4.) Poročilo pregledovalcev društvenega računa in proračuna. 5.) Posamični nasveti, o katerih je vsaj 8 dni prej odboru naznaniti. 6.) Volitev prvomestnika, blagajnika in sedem odbornikov, od katerih stanuje $\frac{2}{3}$ v Ljubljani ali v bližnji okolici (§§ 22.) ter 3 pregledovalcev računa zunaj odbora.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v četrtek, 5. aprila t. l. ob 10. uri dopoldne v okoliški šoli po sledečem vzporedju: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. O lepem deklamovanju v ljudski šoli (g. dr. Bezjak). 4. Nerazdeljeni pouk (gg. Kopic in Vauhnik). 5. Volitev delegatov za »Zavezo«. 6. Razni predlogi. K prav obilni udeležbi vabi

J. Kopic, predsednik.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico zboruje dne 5. aprila ob 10. dopoldne v šoli Leitersberg po sledečem dnevnem redu: 1.) Zapisnik o zborovanju dne 1. februarja 1906. 2.) Dopisi. »Zaveza avstr. jugoslov. učit. društev« nalaga razmotrivanje o temah za XVIII. glavno skupščino. Prosi se priprave na pogovor o temah; a) Razdeljen in nerazdeljen pouk. b) Učiteljevo delovanje izven šole. 3.) Kmetijska nadaljevalna in ljudska šola. 4.) Volitev delegatov za XVIII. glavno skupščino v Šoštanju. 5.) Predlogi in nasveti. Pred zborovanjem ob $\frac{1}{2}$ 10. seja društvenega odbora. Obilne udeležbe pričakuje

Požegar, tač. načelnik.

Okrajna učiteljska skupščina za okraje Celje okoli in Šmarje se vrši 14. dne julija 1906 v celjski deški okoliški šoli ob pol 9. dopoldne po sledečem dnevnem redu: 1. Volitev dveh zapisnikarjev in čitanje opravnega reda. 2. Poročanje okrajnega šolskega nadzornika. 3. Razglašanje od zadnje skupščine došlih zakonov in odredb, tičočih se ljudskega šolstva. 4. Pogovarjanje sledečih nalog: A. Pravo otroka in varstvo tega s posebnim ozirom na šolsko mladino. B. Vzgojna sila jezikovnega pouka. C. Slučajno: Izbrati je one narodne in druge posvetne, še ne aprobirane slovenske pesmi, ki so primerne za ljudsko šolo. Poročevalca gg. Černej Ludovik in Vrečar Rajko. Druge poročevalce določi na dan skupščine predsednik. 5. Poročilo komisije okrajne knjižnice: a) o stanju in uporabi okrajne učiteljske knjižnice, b) o uporabi knjižnične delščine. 6. Volitve: a) stalnega konferenčnega odbora, b) komisij za knjižnici. 7. Predlogi in želje udov. — Člani skupščine, ki želé staviti kake samostojne predloge, morajo take poslati saj osem dni pred skupščino okrajnemu šolskemu nadzorniku Josipu Supaneku v Celje.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 18. t. m. na Rečici. Udeležba povoljna. Ob 11. uri otvori g. Ivan Kelc zborovanje, pozdravljajoč navzočnike. Omenja, da je član našega društva, gđ. Lea Kališ, odšla iz okraja, njena naslednica gđ. M. Troha pa je danes k našemu društvu pristopila kot član. Tudi na jesen v naš okraj prišedši g. Jos. Korban je pristopil k društvu. Nadalje se predsednik spominja v zadnji dobi umrlih prijateljev šolstva in učiteljstva gospodov trgovca Jakoba Božiča v Gornjem gradu, Korena pri Sv. Janžu in zlasti pa deželnosodnega svetnika Maks Vidica v Gornjem gradu. V znak sožalja vstanejo vsi navzoči. Po prečitaju zapisnika zadnjega zborovanja in došlih dopisov se pride k točki: Razprava o »Lehrerbundu«. G. Praprotnik razpravlja prav temeljito in obširno o »Lehrerbundu« in o štajerski stanovski organizaciji. Povedal je tudi marsikaj, kar nismo čitali v strokovnih listih. Izreče se mu srčna zahvala za poročilo. Nato se je vnel razgovor o nerazdeljenem in razdeljenem času pouka. G. Šijanec je na podlagi dr. Cenkičevega govora v Zagrebu priporočal nerazdeljen pouk; g. Kocbek pa je navedel iz Hermanove brošure nekatere točke, ki so kontra. Tovariši Praprotnik, Kelc, Wudler itd. so še tozadevno govorili in navajali iz lastne izkušnje marsikaj. Končno se sprejme g. Kocbekov predlog: do prihodnjega zborovanja, ki je v maju, naj se sestavijo teze in naj vsak premišljuje o tej zadevi, tako da bomo takrat mogli staviti konkretne predloge. »O pritlikavcih« je razpravljajal tovariš Praprotnik temeljito in zanimivo. Ker namerava predavatelj svoj referat priobčiti v kakem listu, kar je želeli v interesu dobre stvari, ne razpravljamo tukaj o tem. G. Kelc je predaval o šolski kuhinji. Ker obstoji v Novi štifti, kjer službuje g. poročevalec, taka, je iz lastne skušnje lahko navedel važnost takih naprav. Vsa predavanja so bila zanimiva, zato so jih zborovalci poslušali pazljivo in je vsem poročevalcem donela hvala. Delegatom se izvolijo: za Zavezo» zborovanje v Šoštanju g. Kocbek in g. Šijanec; za »Lehrerbund« g. Praprotnik, za spodnještajersko, »zvezo« g. Šijanec. Soglasno se sklene, da se skupščine v Šoštanju vdeležijo vse učiteljstvo gornje-grajskega okraja polnoštevilno. O znanem predlogu štajerske kmetijske družbe razpravlja g. Praprotnik. Glavni namen ljudske šole ni podajati otrokom strokovni kmetijski pouk, pač pa ga navdušiti za kmetijske nauke. Če je šola to storila, da je otroke navdušila za kmetijstvo in za kmetijske knjige, je storila dovolj. Prenapetost ni dobra. Sprejme se soglasno resolucija: »Društvo se odločno izreče proti temu, da bi se kmetijski strokovni pouk kot predmet uvedel v ljudske šole in to še brez vprašanja učiteljstva. Na podlagi sedanjih učnih načrtov lahko vsak učitelj na najširši podlagi poučuje o kmetijstvu, torej ni treba posebnih učnih ur. Če pa gospodje v Gradcu želijo boljši napredek kmetijstva potem šolstva, pa naj v vsakem okraju napravijo po eno kmetijsko šolo in specijalno v našem okraju še gozdarsko.« Za nabiranje slov. narodnih pesmi je govoril g. Praprotnik, g. Kocbek pa je kot poverjenik »Slov. šolske Matice« omenil, da so v našem okraju še tri šole, kjer ni nihče naročen na »Matico«. (Naročeni so: 6 šol od 12, 4 učitelji od 15 svetnih učiteljev, nič učiteljic od 13, okrajna uč. knjižnica in javna knjižnica na Gorici, torej 12 članov. Bilo bi pa lahko 12 šol, 15 učiteljev 13 učiteljic, obe knjižnici, 12 katehetov, 4 čitalnice, oziroma bralna društva in nekaj prijateljev šolstva, tedaj p o t e m več kot sedaj. Brez komentarja! Opomba poročevalca) Prihodnje zborovanje je dne 6. maja na Ljubnem. Po zborovanju ki je trajalo približno tri ure, smo šli v gostilno k Čuježu, kjer smo bili izvrstno in ceno postreženi. Pri petju in napitnicah nam je bliskoma čas potekel in morali smo ostaviti prijazno Rečico in se napotiti domov.

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj je zborovalo 19. dne marca v Celju v navadnih prostorih. Namesto odsotnega tov. predsednika je prevzel predsedstvo tov. podpredsednik A. Petriček iz Zalca, ki je iskreno pozdravil v obilem številu došle tovariše in na novo pristoplega tov. Valenčiča iz Celja ter gosta tov. Jak. Vrečka iz Šoštanja in gđ. Hinterlechner. Po prečitaju in odobrenju zadnjega zapisnika se izvolijo tovariši, da bodo pri prihodnjem dru-

štvenem zborovanju razmotrivali o glavnih točkah, ki sta na dnevnem redu letošnjega »Zavezinega« zborovanja v Šoštanj; o »Razdeljenem in nerazdeljenem pouku« bosta poročala tovariša gg. Kranjc in Brinar, o »Učiteljevem delovanju izven šole pa tovariša gg. Černej in Petriček. — Društvo se je tudi izjavilo v zadevi uvedbe obligatoričnih kmetijskih nadaljevalnih šol z istočasnim skrajšanjem šolske obveznosti na 6 ali 7 let, za kar se je, kakor znano, izrekla c. k. štajerska kmetijska družba v svojem glavnem zborovanju l. 1904. Izjava, ki se je vposlala takoj c. kr. štaj. kmetijski družbi (zborovanje je imela 21. in 22. marca t. l.) in štajerskemu deželnemu šolskemu svetu, ki se glasi:

Navzoči pri zborovanju »Učiteljskega društva za celjski in laški okraj« dne 19. marca 1906 v Celju soglašajo z željo c. kr. kmetijske družbe štajerske, da bi šola uspešneje delovala v procvit kmetijstva, toda učiteljstvu se mora zjamčiti možnost za takšno sodelovanje na ta način: 1.) Potom zakona naj se odredi ustanovitev šolskih vrtov, oziroma malih »vzornih« kmetij za vse šole na deželi. 2.) Glede na dejstvo, da je deca šele v 13. in 14. letu sprejemljiva za kmetijski pouk in se v tem šele tedaj dosežejo uspehi, naj se odpravijo na vsak način vsakršne olajšave šolskega obiskovanja. 3.) Jako koristne bi bile obligatorične kmetijske nadaljevalne šole, a le na podlagi popolnega ljudskošolskega pouka; ne kaže torej nikakor oškodovati ljudskošolskega pouka za zadnji dve leti, v katerih je mogoče šele doseči smoter ljudskošolske izobrazbe. 4.) Kmetijsko nadaljevalno šolo naj vodijo sposobni ljudskošolski učitelji, ki naj dobivajo za to primerno odškodnino.

Pevske vaje za koncert v prid učiteljskemu konviktu se morajo preložiti na jesen, ker se zaradi vedno še trajajočega risarskega kurza ne morejo vršiti. Upamo, da se bodo tovariši pevci in tovarišice pevke takrat poprijele z resnobo započetega dela in da ne bo vsota, s katero bi bili že lahko velik del pokroviteljnine poravnali, izvržena. — Zgodovina našega društva se bo sestavila do januarja prihodnjega leta; v to svrhu se bodo porabili zapisniki, nahajajoči se v društvenem arhivu, prispevke za društveno zgodovino pa je obljubil tudi poslati častni član našega društva gosp. Anton Brezovnik v Vojniku, ki je bil dolgo let predsednik našemu društvu in to dobro pozna od njegovega početka. — Ker bomo vsi poleteli letos k »Zavezinemu« zborovanju v Šoštanj, se najbrže ne bo vršil nameravani majnikov izlet v laški okraj. — Velezaslužnemu pisatelju in pesniku g. prof. Josipu Stritarju je društvo na predlog tov. g. Levstika odposlalo brzojavnim potem iskreno čestitko k njegovi sedemdesetletnici.

Prihodnje zborovanje se bo vršilo zaradi jako važnih društvenih zadev v Celju 29. dne aprila. Po zborovanju je g. prof. Josip Kožuh nadaljeval svoje predavanje o kartografični projekciji.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo zboruje dne 5. aprila t. l. ob 10. uri dopoldne v Slovenski Bistrici. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu predavanje g. Vobiča in pogovor o odloku okrajnega šolskega sveta, ki poučuje šol. oglede o njihovem delokrogu. Pred zborovanjem se vrši pevska vaja.

Odbor.

Goriško.

Tolminskega učiteljskega društva izredni občni zbor se vrši dne 12. aprila t. l. ob 10. uri dopoldne v Tolminu v šol. poslopju s sledečim dnevnim redom: 1. Razprava o temi. »Zaveze«: a) Razdeljen in nerazdeljen pouk, b) Učiteljevo delovanje izven šole. 2. Posvetovanje o morebitnem »Učiteljskem konviktu« v Gorici z ozirom na tozadnji dopis »Goriškega učit. društva«. 3. Volitev delegatov k prihodnjemu zborovanju »Zaveze«. 4. Kako stališče zavzema »Učit. društvo« napram dopisu »Iz tolminskih učit. krogov« v 18. številu »Soče«? Glede važne vsebine programa želi odbor, da bi se učiteljstvo v čimvečjem številu udeležilo zborovanja.

Odbor.

Učiteljsko društvo za sežanski šolski okraj ima redno zborovanje v Dutovljah, dne 1. aprila t. l. ob 10. uri

dopoldne. Vzpored: 1. Predsednikov pozdrav. 2. Overovljenje zapisnika. 3. Referat, čita M. Volkov. 4. Ustanovitev »Učiteljskega konvikta« v Gorici? 5. Volitev delegatov za prihodnje zborovanje »Zaveze«. 6. Predlogi. K obilni udeležbi vljudno vabi odbor.

Vestnik.

Zaročila se je tovarišica Josipina Schottova, učiteljica v Litiji, z davčnim pristavom gosp. Jurjem Krambergerjem v Litiji. Čestitamo!

V Domžalah je na tamkajšnji trirazrednici stalno oddati izpraznjeno učno mesto. Prošnje do 23. aprila t. l. okrajnemu šolskemu svetu v Kamniku.

Iz seje c. kr. okrajnega šolskega sveta v Postojni dne 24. sušca 1906. Pri seji se je zaznalo, da so se od zadnje seje kurentnim potom nastavili: gđ. L. Šircelj, začasna učiteljica, in gđ. M. Weiss, suplentka v Postojni; dalje so se kot suplentke nastavile gospodične: Janežič za Knežak, Zaletel za Senožec, Tomšič za Trnovo in za pomožnega učitelja na Premu g. A. Levstik. Zaradi bolezni so dobili daljše dopuste, in sicer: nadučitelj Česnik v Knežaku za 3 mesece, učiteljica Lapajne v Senožecah do junija in učiteljica Uršič v Podkrajju za čas bolezni. Nekaterim učencem so se dovolile olajšave glede šolskega pohoda. Prošnji za denarno podporo učitelja in nadučitelja se predložita c. kr. deželnemu šolskemu svetu priporočilno v ugodno rešitev. Nadučitelju A. Sadru iz Budanj se pripozna druga starostna doklada od 1. aprila 1906 dalje. Končno se sestavijo ternopredlogi za ravnateljsko mesto, za učiteljska mesta in katehetovo mesto na novoustanovljeni meščanski šoli v Postojni, ki se prične s 15. septembrom t. l.

S.

S Tolminskega nam poročajo: C. kr. okrajni šolski svet v Tolminu je v svoji ožji seji dne 15. marca t. l. in dne 22. marca v pomnoženi seji sistemiziral 45 mest za učitelje in 15 mest za učiteljice. V I. plačilni razred je uvrstil naslednje učitelje: Stres Anton st. Breginj; Bratina Kristjan, Bovec; Ivančič Ivan, Kred; Miklavič Anton, Kobarid; Kenda Matija, Volče; Bogataj Fran, Kobarid; Hrast Ivan, Sv. Lucija; Kenda Josip, Ljubin; Dominko Albert, Čezsoča; Miklavič Franc, Livek; Trebše Andrej, Spenica; Kašca Franc, Tolmin; Trebše Ivan, Sedlo; Jelinčič Ferdo, Podmelec. V II. plačilni razred: Rakovšček Josip, Cerkno; Stres Anton ml. Idrsko; Uršič Fran, Zaga; Vuga Viktor, Idrija; Sattler Andrej, Otalež; Kogoj Peter, Cerkno; Kokole Fran, Podbrdo; Murnik Franc, Nemški Rut; Kavs Ferdo, Bovec; Gerželj Ivan, Log; Semolič Josip, Čadra—Zadlas; Koch Izidor, Kamno; Logar Miroslav, Soča; Gruntar Anton, Vrsno; Prijatelj Josip, Grahovo. Pomanjkujejo še tri mesta za II. plačilni razred, ker ni stalno nameščenih učiteljev. V I. pl. razred so uvrščene naslednje učiteljice: Jug Amalija, Tolmin; Mlekuž Ana, Bovec; Stres Franciška, Kobarid; Gerželj Ljudmila, Slap; Gerželj Albina, Cerkno. V II. pl. razred: Mesar Ljudmila, Reka—Straža; Pavšič Karolina, Podmelec; Jakli Eliza, Kobarid; Gerželj Ana, Sv. Lucija; Eržen Justina, Tolmin; Vidmar Gabriela, Zaga. Dohodke III. pl. razreda dobi naslednje učiteljstvo: Gabršček Ferdo, Tolmin; Peternej Franc, Šebrelje; Fajgelj Rafael, Sedlo; Boltar Matilda Kal; Pavliček Berta, Tolmin; Perin Marija, Smast; Skrt Josipina, Volče. V smislu člena V. nove šolske postavbe se pusti dosedanje plačo naslednjemu učiteljstvu: Firm Stefan, Logje; Kalan Josip, Drežnica; Bratina Bogomil, Gorje; Tavš Josip, Dol—Trebuša; Hauptmann Franc, Tolmin; Brezavšček Kati, Št. Viška gora; Repič M., Ponikve. Zavrtanik Ljudmila, Bukovo; Gomilšček Rafaela, Podbrdo; Silič Justina, Bovec; Mrhar Josipina, Bovec; Hmeljak Pavlina, Drežnica in Komavli Štefanija, Trnovo. Jug Amaliji, Boltar Bojani in Ivanu Hrastu se dovoli dopust do konca leta vsled zdravniških izpričeval. Stres Anton ml. dobi III. in Ljudmila Gerželj II. petletnico. Zviša se odškodnina na potovalnih šolah: Čadra—Zadlas, Vrsno—Krn, Logje—Robe-

dišče in Log—Strmec od 240 na 300 K letnih. Sklene se zidati nova šolska poslopja v Čadrgu-Zadlazu, Idriji, Selah in Rutih. »Učit. Tovarš« bo dobival [odškodnino odslej za službene razpise. Dovolj se enemu učitelju in eni učiteljici predplača in enemu nadučitelju podpora. Vsi udeleženci volitve dveh učiteljskih zastopnikov dobe izjemno odškodnino za potnine. V Hudajužni se ustanovi redna šola z dvodnevno podružno šolo v Zakojci. C. kr. šolski nadzornik Lasič je poročal o delovanju c. kr. okr. šol. sveta. Poročilo se v kratkih potezah glasi: a) Delovanje v zadnji šestletni dobi. Rednih šol ob začetku dobe je bilo 27 s 4 ekspoziturami; šol za silo je bilo 19 z 1 potovalno šolo. Tekom te dobe se je izpremenilo 7 šol za silo in 3 podružnice v redne šole. Nanovo se je ustanovilo 3 redne šole in 4 potovalne šole. Ena štirirazrednica se je premenila v petrazrednico, ena trirazrednica v štirirazrednico, 4 enorazrednice v dvorazrednice, tako da znaša prirastek 13 novih razredov. Sezidala so se nanovo 4 šolska poslopja. V raznih krajih se je priredilo 10 sob za šolske prostore. Novo šolsko opravilo je dobilo 15 šol. Oskrbelo se je vsa šolska poslopja z napisi »Ljudska šola«. Za učne pripomočke se je izdalo okrog 6000 K. Uredilo, oziroma zvišalo se je razne počezbe. Šolskih vrtov je bilo 15, h katerim jih je tekom dobe priraslo 12. V okraju je bilo 39 učiteljskih oseb, a jih je priraslo 21. Vkljub temu se čuti še vedno pomanjkanje osobito učiteljskih oseb moškega spola. Učiteljstvo je dobilo draginjsko doklado v znesku 5950 K. 32 učiteljskih oseb je dobilo podpore 4380 K in 36 učiteljskih oseb 6720 K predplače. Uredilo se je povrnitev preseljevalnih stroškov. Zvišale so se potnine k uradnim skupščinam. Potovalno učiteljsko osebje dobiva 100 K nagrade za pouk ob četrtkih. Skrbelo se je za pouk v ženskih ročnih delih in na 3 šolah v kleklanju. b) Načrt o delovanju okrajnega šolskega sveta v sedanji dobi. V okraju je še 6 šol za silo, katere bo treba premeniti v redne šole in eno enorazrednico razširiti v dvorazrednico. Poskrbeti bo nekaterim (8) vasicam pouk iz bližnjih šol. Sezidati bo treba še v 13 krajih nova šolska poslopja.

Turić J. dr., Nauka o gojencu i odgoji (U Petrinji 1906, 3 K, 231 str.) je izšla. Lani mi je neki gospod že poslal denar za to knjigo, a pomotoma sem izgrešil njegovo cenjeno ime. Naj se mi blagovoli javiti.

Dr. Fr. Ilešič.

Listnica uredništva.

C. kr. okrajnemu šolskemu svetu v Kamniku. Pišete nam, naj priobčujemo Vaše razpise brezplačno, ker morate plačilo izrečno odkloniti, češ, da nimate v ta namen nobenega kredita na razpolago. Ako imate kredit za »Laibacher Zeitung«, ga lahko dobite tudi za nas. Naš prostor je drag, zato ne moremo ustreči Vaši prošnji. Sicer Vas pa opozarjamo na listnico v tretji letošnji številki, ki velja vsem okrajnim šolskim svetom. — Več poročil iz zborovanj učiteljskih društev smo morali vsled pomanjkanja prostora izpustiti.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 267—1906.

Kranjsko.

Na petrazredni ljudski šoli »Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani« pri Sv. Jakobu v Trstu se razpisuje služba druge moške učne moči z definitivnim nameščenjem.

Definitivno nameščen učitelj dobiva na leto 1400 K plače in 500 K stanarine ter ima pravico do 8 petletnic po 200 K.

Nekolkovane a pravilno opremljene prošnje naj se pošljejo najdalje do 25. aprila 1906 pod naslovom: »Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.«

Službo bo nastopiti začetkom šolskega leta 1906/1907,

Vodstvo družbe sv. Cirila, in Metoda v Ljubljani, dne 26. marca 1906.

Št. 578.

Štajersko.

Na šestrazredni ljudski šoli pri Sv. Marku blizu Ptuja se stalno ali začasno namesti učiteljska služba z dohodki po III. krajevnem razredu in s prosto izbo.

Prosilci ali prosilke za to mesto naj vložijo svoje redno opremljene prošnje predpisanim potom do 16. aprila t. l. pri krajnem šolskem svetu pri Sv. Marku blizu Ptuja.

Okrajni šolski svet ptujski, dne 20. marca 1906.

Št. 266.

Na trirazredni ljudski šoli pri Sv. Bolfanku na Kogu se stalno namesti učiteljska služba z dohodki po II. krajnem razredu, s prosto izbo in kurjavo po zimi.

Prosilci za to mesto naj vložijo svoje prošnje s spričevalom usposobljenosti in zrelostnega izpita ter domovnico opremljene predpisanim potom do 12. aprila t. l. pri krajnem šolskem svetu pri Sv. Bolfanku pri Središču.

Okrajni šolski svet Ormož, dne 16. marca 1906.

Št. 318.

Goriško.

V tolminskem šolskem okraju razpisuje se sledeče službe: a) stalnega učitelja-voditelja enorazrednice: Čadrg-Zalaz, Gra-hovo, Kal, Ljubinj, Logje-Robidišče, Ponikve, Sela-Ruti, Šebrelje, Trebuša, Gorje;

b) stalnega nadučitelja dvorazrednice Sedlo in Podbrdo;

c) stalne učiteljice na dvorazrednicah Podbrdo Sedlo, Dreženca in Podmelec in na štirirazrednici v Bovcu.

Prošnje naj se pošlje predpisanim potom c. kr. okrajnemu šolskemu svetu v Tolminu tekom 4 tednov od dneva razpisa naprej.

Prosilci iz drugih okrajev priložijo naj prošnji še zdravniško spričevalo.

C. kr. okrajni šolski svet v Tolminu, dne 20. marca 1906.

V slovo!

Ker se nisem mogel zaradi hitrega odhoda na Gorenjsko posloviti osebno od posameznih tovarišic in tovarišev litijskega okraja, jim kličem tem potom: Srčna hvala na zaupanju, ki sem ga užival med Vami. Hodite neustraheno po načrtani poti naprej! Ohranite me v prijaznem spominu! — Živel!

V Radovljici, dne 25. marca 1906.

Ivan Šega.

Šolske tiskovine

priporoča

tiskarna J. BLASNIKA naslednikov
v Ljubljani.

Trgovina s semeni

edina na Kranjskem strokovno urejena in odlikovana.

Velika zaloga

najboljših poljskih, zelenjadnih in cvetličnih semen,
čez 460 vrst

ki se oddajajo na drobno in debelo. Za dobro kakovost in zanesljivo kalenje se jamči. Izdelujejo se tudi venci in šopki, sveži in suhi s trakovi z napisom. Prodajajo se mnogovrstne cvetice v loncih in tudi še veliko drugih v vrtnarsko stroko spadajočih predmetov, po prav nizki ceni,

Od naročil, ki jih dobim od slavnega učiteljstva, plačam 5% „Učiteljskemu konviktu“.

Ceniki za leto 1906 se dobe brezplačno.

Z odličnim spoštovanjem

Alojzij Korsika v Ljubljani.

Šolske tiskovine

odobrene po dež. šolskem svetu

ter vse tiskovine za obrtne nadaljevalne šole po naj-novejših predpisih priporoča trdka

Dragotin Hribar v Ljubljani.

Poslano.*

Moj prvotni namen ni bil, da bi se nečedno perilo pralo v javnosti. Preden sem priobčil I. odprto pismo na tukajšnjega šolskega nadzornika (Lasiča, sem šel k tukajšnjemu glavarju Prinzigu ter mu pokazal odprto pismo in mu izrazil željo, naj bi se ta zadeva doma poravnala. Moji tozadevni koraki so bili brezuspešni. Še več. Zažugal mi je glavar, da, ako odprto pismo priobčim, me bo Lasič sodnijsko preganjal. Na to sem odprto pismo priobčil ter visoko c. kr. ministrstvo za uk in bogočastje naprosil, da prisili Lasiča poglavarju dano besedo izpolniti, koprnim priti pred porotnike. Zažuganega sodnijskega preganjanja pa le ni. Glavar in Lasič sta me hotela na zupanju pri ljudstvu oškodovati in obenem iz okrajnega šolskega sveta izbaciti s tem, da sta pri letošnjih volitvah v pomnoženi okrajni šolski svet proti meni agitirala, a pri tej agitaciji sta korenito pogorela.

Iznašlo se je še hujše orožje proti meni. Nahujskalo se je tukajšnje učiteljstvo proti meni. Tukajšnji šolski voditelj Kašca, za katerega sem jaz toliko krvavel, inspiriran po drugih, spiše več okrožnic z zapopadkom: meni ostra graja, Lasiču laskava zaupnica. Pošiljali so okrožnice najprej posameznim učiteljicam in potem posameznim učiteljem ter silili podpisati.

Na mojo pritožbo je uvedel deželni šolski svet proti Kašču zaradi terorizma preiskavo. Učiteljstvo je zaslila tukajšnji glavar kot moj nasprotnik. Pod istim terorizmom, kakor zaradi podpisov, se ni moglo učiteljstvo prosto izreči pri zaslišanju, da ni bilo terorizirano.

Učiteljstvu tolminskega političnega okraja nisem nikdar nič žalega storil, pač pa, ako sem mogel, le dobro. V okrajnem šolskem svetu sem se za nekatere celo žrtvoval.

Ker se je ta načelni boj navel tudi v cenj. „Učit. Tovarišu“, dovoljeno naj bo tudi, meni č. gg. bralcem „Učit. Tovariša“ to zadevo pojasniti.

V to svrhu priobčujem tu nastopno:

I. odprto pismo.

gospodu Andreju Lasiču,

c. kr. okraj. šol. nadzorniku v Tolminu.

Na Vaša mnogokratna izzivanja in žaljenja ste me prisilili, da se končno vendarle odzovem. Ne bodem vsega navajal; zadostuje naj sledeče:

1. Izzivali in žalili ste moje prostovoljno in brezplačno delovanje na kmetijskem polju. Poleg drugih č. gg. odbornikov oskrbujem društveno drevesnico že 12 let. Iz te drevesnice so dobili društveniki poleg pouka že 28.000 žlahtnih dreves. Za sadjarstvo sem bil odlikovan z zlato svetinjo. V spodbujajo in v praktičen zgled sadjarcem sem nasadil sadni vrt s tablo s sledečim napisom: (na prvi strani) „Sadni vrt Andreja Vrtovca ali kako je treba drevesa saditi in oskrbovati“. Na drugi strani pa: „Za zasluge v sadjarstvu odlikovan z zlato svetinjo.“ Vse to je meni sveto.

Pred štirimi leti ste pa Vi moje osebo in moje delovanje brez najmanjšega povoda in v moji nenavzočnosti smešili in žalili s tem, da ste ob priliki domače veselice v hotelu Modrijan trosili med občinstvo iz nogavic in pantofelnov na stotine lističev z napisom: (na prvi strani) „Dr. Andr. Dreher ali kako saditi in vaditi noge, da se ne prehladi!“ Na drugi strani lističev pa je pisano: „Odlikovan z zlato svetinjo“. Več oseb je prišlo po veselici z lističi k meni s prigovarjanjem, da bi proti Vam postopal. Jaz nisem tega storil. Ali sedaj Vas pa vprašam: Je-li to dostojno in naloga c. kr. okraj. šol. nadzornika?

2. Pred letom sem bil izvoljen v odsek za pregledovanje računov grahovske šole. Našel sem račune v neredu in Vas zaradi tega prosil pojasnila. Izzivali in žalili ste me na to mojo vljudno prošnjo, rekši osorno proti meni: „Recite mi, da sem defraudiral, potem se že vidimo“. Nato sem vzel klobuk in odšel. Sledili so mi tudi drugi č. gg. udje vsi ogorčeni. Kaj si pa vi domišljujete v začasni službi v Tolminu o č. gg. udih, ki dovoljujejo sredstva za vzdrževanje učiteljstva in šolstva v okraju in od katerih tudi Vi marsikaj in mnogo potrebujete?

3. Dne 2. junija l. l. dobim od Vas potom pošte vizitnico s sledečim napisom: „Slavnemu predsedništvu „Narodne Čitalnice“ v Tolminu: Naznanjam svoj izstop iz društva, ker mi ni mogoče ostati v društvu, dokler mu predseduje sedanjí predsednik. Andrej Lasič, c. kr. okraj. šol. nadzornik.“ — Mnogoletni predsednik je pa ravno podpisani.

Gospod šolski nadzornik! Vi ste že v več društvih v Tolminu zasejali prepir in sovražnosti. Dobro nam je še v spominu občni zbor soške podružnice „Planinskega društva“. Sedaj je prišla na vrsto pod Vašo nesrečno nadutost ena najstarejših Čitalnic na Slovenskem, v kateri smo združeni vsi stanovi v Tolminu. Za Boga! Kaj boste pa od tega imeli, ko napravite še tu prepir in zdražbo! Morebiti se Vam pa to ne posreči.

Podpisani se dobro zaveda uradnih tajnosti, pa prisilili ste me Vi to objaviti, četudi morebiti s tem riskiram svoj mandat v c. kr.

*) Uredništvo je odgovorno le toliko, kolikor zahteva tiskovni zakon.

okraj. šol. svetu, kjer sodelujem po svojih močeh čez 20 let. A tudi z Vami je treba končno obračunati, da bode enkrat teh preprirov konec.

Vi ne morete biti, kjer se jaz nahajam — a prostovoljno ne odstopim od nobenega mesta, niti iz okraj. šol. sveta ne. Ako imate kaj logike in doslednosti, veste, kaj Vam je sedaj storiti.

Končno Vas povabim na javni pedagoško-didaktični dvoboj; poglavje o morali.

V Tolminu, 3. junija 1905.

Andrej Vrtovec.

NB. Č. gg. čitatelje pa prosim vljudno, da mi blagovole oprostiti nekako „lastno hvalo“ v odprtem pismu, ker je ta pisana le radi jasnosti. — Z odprtim pismom sem bil dne 3. in 5. junija l. l. pri glavarju g. Prinzigu z željo, da se zadeva lahko doma v Tolminu poravna, ako mi da gospod Lasič zadoščenja. A moji tozadevni koraki so bili brezuspešni.

II. odprto pismo

na g. A. Lasiča, c. kr. okraj. šol. nadzornika v Tolminu.

Iz raznih časopisov doznajem, da ste Vi, c. kr. šol. nadzornik, dne 15. t. m. ob priliki uradne okrajne učiteljske konference mučili iz celega okraja zbrano častito učiteljstvo z najino čisto privatno zadevo.

Jaz nimam častitega učiteljstva (častitoisto prosim blagohotnega oproščenja, ker sem prisiljen je tu vmešavati) na razpolago kakor Vi, niti mogočnih zagovornikov in zaščitnikov kakor Vi, c. kr. okr. šol. nadzornik. Naravno je, da se poslužujem v svojo obrambo javnosti v obliki odprtih pisem na žalilca moje osebe in moje časti.

Odločno protestujem proti Vašemu novemu napadanju in žaljenju moje osebe. Vi imate pogum mene napadati, kjer ne morem podati svojih protipojasnil in kjer se ne morem braniti. Zakaj pa ne sprejmete javnega dvoboja „poglavje o morali“?

Kaj ste pa hoteli s tem, da vlačite najino zadevo pred zbrano častito učiteljstvo? Morebiti ste pa hoteli res doseči kako zaupnico. No, ta se Vam je pa izjalovila. Ena blamaža več v albumu Vaših blamaž.

Končno vprašam c. kr. dež. šol. svet, ali misli vplivati na svojega podrejenega uradnika, da opusti vendar enkrat vedna žaljenja in napade proti mirnemu državljanu?

Tolmin, 20. julija 1905.

Andrej Vrtovec.

Na ostro grajo meni in na laskavo zaupnico Lasiču odgovarjam slavnemu učiteljstvu tolminskega političnega okraja kratko to-le:

Nikdar se nisem silil učiteljstvu za varuha ali nepoklicanega zastopnika. Kar sem storil v okraj. šolskem svetu v teku 20 let, storil sem kot izvoljeni in ne pa kot nepoklicani zastopnik svojo dolžnost. Mnogokrat sem se s posebno odločnostjo celo žrtvoval za marsikaterega tovariša, ki me je v sili v to naprosil (Torej zopet ne kot nepoklicani!) a na ostri in neutemeljeni graji so sedaj podpisani tudi dotičniki! Podpisali so se tudi taki, katere je Lasič ob službo spravil! Pa saj vem, kako se je podpisavalo in kako so se dotičniki izražali, ko so že podpisali. Ogromna večina učiteljstva je bila pač zavedena.

Tudi mi dela učiteljstvo krivico, očitajoč mi, da jaz v odprtih pismih napadam in žalim Lasiča. Gg. tovariši, to ni res. Jaz v odprtih pismih le zavračam njegove napade in žaljenja na svojo osebo in svojo čast.

Zakaj me pa Lasič napada in žali ter mi izkuša na zaupanju oškodovati? Gg. tovariši! To dela Lasič iz vzrokov, ker ne more vzdržati v okraj. šol. svetu moje utemeljene in stvarne kontrole in kritike o svojem delovanju in svojem postopanju. Evo dokazov:

1. Z jasnim čelom in odločno sem zavračal njegova neutemeljena očitanja nasproti tovarišem.

2. Z jasnim čelom in odločno sem zavračal njegove nepotrebne in drage komisije.

3. Z jasnim čelom in odločno sem zavračal uvedbo obligatne nemščine na neko tukajšno enorazrednico.

4. Z jasnim čelom in odločno sem pobijal v odsekih in v plenarnih sejah, da upravitelj naše avtonomne oblasti okraj. šol. sveta dopisuje z deželnim odborom in drugimi oblastnjami v nemščini.

5. Z jasnim čelom in odločno sem opozarjal šolskega nadzornika Lasiča v sejah na njegove pedagoško-didaktične grehe, ki bi bili izvršeni na veliko kvar stvari.

Iskrena hvala vsem č. gg. udom, ki so me v vseh teh in drugih točkah podpirali!

Gg. tovariši! Ali razumete sedaj, zakaj me je Lasič zunaj sej vedno napadal in žalil? Ali ni dovolj jasno sedaj, zakaj sta glavar in Lasič proti meni agitirala pri volitvah osmih zastopnikov v okraj. šol. svet, pa korenito pogorela?

Sicer pa ne vem, zakaj je šlo učiteljstvo proti meni za Lasiča v boj, ko sem vendar le nje ga pozval na dvoboj poglavje o morali — in pozivam ga še, naj se torej oglasi!

V Tolminu, 19. marca 1906.

Andrej Vrtovec.